

Esitys Haukiveden kalataloudelliseksi yhteistarkkailuohjelmaksi, Varkaus, Rantasalmi ja Joroinen

Tausta

Stora Enso Oyj (Varkauden tehdas), Keski-Savon Vesi Oy (Varkauden Akonniemen jätevedenpuhdistamo) ja Finnforel Oy ovat toimittaneet Savo-Karjalan ympäristötutkimus Oy:n laatiman esityksen Haukiveden kalataloudellisesta yhteistarkkailuohjelmasta kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi 27.8.2025.

Itä-Suomen aluehallintovirasto myönsi ympäristöluvan Stora Enso Oyj:n Varkauden tehtaan toiminnan olennaiseen muuttamiseen nro 96/2023. (ISAVI/2999/2022), minkä yhteydessä kalataloudellisen yhteistarkkailun päivittäminen tuli ajankohtaiseksi.

Kohdan 59 mukaan toiminnan päästöistä aiheutuvien kalataloudellisten vaikutusten tarkkailu on tehtävä Pohjois-Savon ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. ELY-keskuksella on oikeus tehdä ohjelmaan tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaisiksi katsomansa korjaukset ja täydennykset. Tarkkailutulokset on raportoitava Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle sekä ympäristöluvan valvontaviranomaiselle. Lupa on voimassa toistaiseksi.

Keski-Savon Vesi Oy:n Varkauden Akonniemen jätevesipuhdistamon tarkkailuvelvoite on määritelty Itä-Suomen aluehallintoviraston 30.9.2015 antamassa päätöksessä nro 64/2015/1 (ISAVI/114/2015). Luvan kohdassa 14 todetaan, että vesistövaikutuksia ja kalastusoloja tulee tarkkailla yhdessä Stora Enso Oyj:n kanssa. Lupa on voimassa toistaiseksi.

Finnforel Oy:n tämänhetkinen kalataloudellinen tarkkailuvelvoite perustuu Itä-Suomen aluehallintoviraston 26.1.2022 antamaan päätökseen nro 4/2022 ISAVI/9628/2020 ympäristöluvasta. Luvan kohdassa 21 todetaan, että luvan saajan on osallistuttava Varkauden alapuolisen vesistön vesistö- ja kalataloustarkkailuihin, jotka toteutetaan yhteistarkkailuna. Päätös on voimassa toistaiseksi.

Kalatalousviranomaisen näkemyksen mukaan nykyinen kalataloudellinen tarkkailu on antanut viitteitä kalaston muutoksiin, jotka ilmentävät Haukiveden yläosan rehevöitymistä. Voimassaolevan kalataloudellisen tarkkailun tarkkuutta on syytä parantaa luotettavan arvioinnin turvaamiseksi. Stora Enson uusi ympäristölupa sallii suuremman kuormituksen. Lisäksi Finnforelin tuotanto on lisääntynyt. Yhdessä nämä voivat lisätä Haukiveden rehevöitymistä, joten tarkkailun uudistamisella saadaan tarkempi kuva mahdollisista muutoksista.

Suunnitelmaesityksen pääasiallinen sisältö

Havaskokeet

Mahdollisen, jätevesistä aiheutuvan verkkojen likaantumisen selvittämiseksi Haukivedellä sekä vertailualue Unnukalla tehdään havaskokeita elo-syyskuussa samanaikaisesti koekalastuksen kanssa.

27.8.2025

Koeverkkokalastus

Selvitysalueen kalaston runsautta ja rakennetta sekä niissä tapahtuvia muutoksia seurataan koeverkkokalastuksin joka kolmas vuosi. Ensimmäinen päivitetyn tarkkailuohjelman mukainen koekalastus toteutetaan vuonna 2028.

Muutoksia aiempaan ohjelmaa:

- Pyyntiponnistus nousee 10:stä verkosta 26:een kaikilla alueilla, mikä vastaa standardinmukaisten koekalastusten ohjeellista pyyntiponnistusta.
- Unnukan Puurtilaan uusi alue, mikä toimii vertailualueena
- Vuoriselän alueen tarkkailusykli muuttuu aiemmasta kuudesta vuodesta muiden alueiden tavoin kolmeen vuoteen.
- Aiemmin koekalastetut Ykspuun ja Akonniemen alueet aivan Varkauden keskustan alapuolella jäävät kokonaan pois.

Koetroolaus

Kalalajien runsaus- ja lajisuhteiden sekä muikkukannan runsauden ja rakenteen selvittämiseksi Vuori- ja Kuokanselällä tehdään koetroolauksia joka kolmas vuosi kesäkuussa ja elokuussa.

Kalastustiedustelu

Haukiveden pohjoisosan kalataloudellisen tilan selvittämiseksi toteutetaan alueella kalastustiedusteluja. Tiedustelulla selvitetään kalansaalis lajeittain, kalastajien käyttämät pyydykset, pyyntiponnistus sekä mahdolliset kalastusta haittaavat tekijät. Tiedustelussa raportoidaan lähetettyjen kyselyiden määrät sekä saadut vastaukset alueittain. Kalastustiedustelu toteutetaan seuraavan kerran vuoden 2027 alussa (tammikuu) ja se koskee edellisvuoden tilannetta.

Muutoksia aiempaan ohjelmaa:

- tiedustelu uusitaan kuuden vuoden välein
- aiemman viiden tiedustelualueen sijaan tiedustelu jaetaan kolmeen alueeseen (näin parannetaan tulosten luotettavuutta)
- Vuoriselän ja Tahkoselän alueet yhdistetään, samoin Kuokanselän ja Heposelän alueet

TBT-tutkimus

Kalojen TBT-tutkimus on tehty aiemmin vuosina 2016 ja 2022 (raportoitiin vesistötarkkailun yhteydessä vuonna 2023). TBT-tutkimuksen uusimisesta ja sen sisällöstä päätetään tapauskohtaisesti viranomaisen kanssa.

Nähtävänä pito ja tiedoksisaantipäivä

Tämä kuulutus ja tarkkailusuunnitelmaesitys on julkaistu 28.8.2025 ELY-keskuksen verkkosivulla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-savo ja pidetään nähtävänä 6.10.2025 asti. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisesta.

27.8.2025

Muistutusten tekeminen

Niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea (asianosainen), varataan tilaisuus tehdä muistutus tarkkailusuunnitelmaesityksestä. Muistutukset on toimitettava viimeistään 6.10.2025 ensisijaisesti sähköpostilla (kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi) tai postitse osoitteeseen Pohjois-Savon ELY-keskus, PL 2000, 70101 Kuopio. Muistutuksessa on mainittava asian diaarinumero POSELY/1358/2021.

Lisätietoja

Kalastusbiologi Markku Tuomainen puhelin 0295 016 562, sähköposti markku.tuomainen@ely-keskus.fi.